

EDUSKUNNAN VASTAUS 303/2006 vp

Hallituksen esitys ryhmäkannelaiksi ja laiksi Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä ryhmäkannelaiksi ja laiksi Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 154/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 30/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Ryhmäkannelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kuluttaja-asiamiehen toimivallan mukaisessa laajuudessa kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen riita-asian käsittelyyn ryhmäkanteena. Lakia ei kuitenkaan sovelleta arvopaperimarkkina- (495/1989) tarkoitetun arvopaperin liikkeeseenlaskijan tai julkisen ostotarjouksen tekijän menettelyä koskevassa riita-asiassa.

Ryhmäkanteella tarkoitetaan kannetta, jota kantaja ajaa kanteessa määritellyn ryhmän puolesta siten, että asiassa annettava tuomio tulee myös ryhmän jäseniä sitovaksi.

Ryhmäkanteen käsittelystä on tämän lain lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä riita-asian käsittelystä muutoin säädetään.

2 §

Ryhmäkanteen edellytykset

Asia voidaan käsitellä ryhmäkanteena, jos:

1) useilla henkilöillä on samaa vastaajaa vastaan vaatimuksia, jotka perustuvat samoihin tai samankaltaisiin seikkoihin;

2) asian käsittely ryhmäkanteena on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon ryhmän koko, asiassa esitettävien vaatimusten sisältö ja asiassa esitettävä todistelu; sekä

3) ryhmä on riittävän täsmällisesti määritelty.

3 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Ryhmäkanteita käsitteleviä kärjäoikeuksia ovat Turun, Vaasan, Kuopion, Helsingin, Lahden ja Oulun kärjäoikeudet. Näistä toimivaltainen on kärjäoikeus samassa hovioikeuspiirissä kuin se kärjäoikeus, jossa vastaaja olisi velvolinen vastaamaan johonkin ryhmäkanteena esitetyistä vaatimuksista erikseen ajettuna.

4 §

Kanneoikeus

Kuluttaja-asiamies panee kantajana vireille ryhmäkanteen ja käyttää siinä asianosaisena puhevaltaa.

5 §

Ryhmäkanteen vireillepano

Ryhmäkannetta koskevassa haastehakemuksessa on ilmoitettava:

- 1) ryhmä, jota kanne koskee;
- 2) tiedossa olevat vaatimukset;
- 3) seikat, joihin vaatimukset perustuvat;
- 4) millä perusteella asia voidaan käsitellä ryhmäkanteena;
- 5) kantajan tiedossa olevat seikat, joilla on merkitystä vain joidenkin ryhmän jäsenten vaatimusten tutkimiselle;
- 6) mahdollisuuksien mukaan ne todisteet, jotka kantaja aikoo kanteensa tueksi esittää, sekä mitä hän kullakin todisteella aikoo näyttää toteen;
- 7) oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus, jos kantaja pitää sitä aiheellisena; sekä
- 8) millä perusteella tuomioistuin on toimivaltainen.

Haastehakemuksessa on ilmoitettava myös oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Haastehakemus on kantajan tai, jollei hän ole sitä itse laatinut, sen laati-

jan allekirjoitettava. Laatijan on samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

6 §

Ilmoittaminen ryhmäkanteen käsittelyn alkamisesta

Jollei kannetta ole oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n mukaisesti jätetty tutkimatta tai hylätty, tuomioistuimen on viipymättä ennen haasteen antamista ilmoitettava postitse tai sähköisesti asianosaisille ryhmäkanteen käsittelyn alkamisesta ja asian valmistelusta vastaavasta tuomarista. Lisäksi tuomioistuimen on asetettava määräaika ryhmään ilmoittautumiselle. Tuomioistuin voi erityisestä syystä pidentää määräaika.

Kantajan on viipymättä ilmoitettava tiedossa oleville ryhmän jäsenille asian vireilletulosta. Ilmoitus on toimitettava postitse tai sähköisesti. Jos ilmoitusta ei mainituin tavoin voida toimittaa kaikille määritelmän mukaisille ryhmän jäsenille, ryhmäkanteesta voidaan ilmoittaa yhdessä tai useammassa sanomalehdessä taikka muulla asianmukaisella tavalla. Kantajan on toimitettava ilmoitus myös vastaajalle.

7 §

Ilmoituksen sisältö

Kantajan toimittaman ilmoituksen tulee sisältää:

- 1) lyhyt kuvaus asiasta ja esitettävistä vaatimuksista;
- 2) kuvaus ryhmästä, jonka puolesta kanne on nostettu;
- 3) kantajan yhteystiedot; sekä
- 4) tieto siitä, miten ryhmään ilmoittaudutaan ja ilmoittautumiselle asetetusta määräajasta.

Lisäksi ilmoituksessa on mainittava perustiedot ryhmäkanteesta oikeudenkäyntimuotona, ryhmän jäsenen asemasta oikeudenkäynnissä, sovinnosta, ryhmäkanteen johdosta annetun tuomion oikeusvaikutuksista, muutoksenhaku-oikeudesta ja oikeudenkäyntikuluvastuusta.

8 §

Ryhmän jäsenyys

Määritelmän mukainen ryhmän jäsen, joka asetetussa määräajassa on toimittanut kantajalle kirjallisen allekirjoitetun ilmoituksen halukkuudesta osallistua ryhmäkanteeseen, kuuluu ryhmään.

Jos määritelmän mukainen jäsen ilmoittautuu ryhmään asetetun määräajan jälkeen, mutta ennen kuin täsmennetty haastehakemus on toimitettu tuomioistuimelle, kantaja voi erityisestä syystä hyväksyä hänet ryhmän jäseneksi.

9 §

Täsmennetty haastehakemus

Kantajan on laadittava täsmennetty haastehakemus, joka sisältää jäsenten nimet ja osoitteet sekä yksilöidyt vaatimukset ja, jos se on tarpeellista, täsmennetyt perusteet. Haastehakemus on toimitettava tuomioistuimelle kuukauden kuluessa ryhmään ilmoittautumiselle asetetusta määräajasta. Tuomioistuin voi erityisestä syystä pidentää määräaika.

10 §

Haaste

Tuomioistuimen on viipymättä annettava haaste vastaanotettuaan täsmennetyn haastehakemuksen.

Vastaajaa kehoitetaan haasteessa vastaamaan kanteeseen kirjallisesti. Haasteen antamiseen ja siihen vastaamiseen sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 10—12 §:ssä säädetään.

11 §

Ryhmän jäsenen asema

Ryhmän jäsen rinnastetaan asianosaiseen sovellettaessa riidan kohteen luovuttamista, tuomarin esteellisyyttä, oikeudenkäynnin vireilläolovaikutuksia, kanteiden yhdistämistä ja kuule-

mista koskevia oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Ryhmän jäsenen tulee tehdä väite tuomarin esteellisyydestä niin pian kuin mahdollista saatuaan tiedon asian käsittelyyn osallistuvista tuomareista. Ryhmän jäsen ei voi osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana.

12 §

Kanteen laajentaminen

Kantaja saa valmistelun aikana ryhmän määritelmää muuttamalla ulottaa kanteen kosemaan myös uusia ryhmän jäseniä, jos tämä ei merkittävästi viivytä asian käsittelyä tai aiheuta vastaajalle kohtuutonta haittaa. Uusien jäsenten osalta on soveltuvin osin ilmoitettava 5 §:ssä tarkoitettut tiedot.

Kantajan vaatimusten muuttamiseen sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 2 §:n säännöksiä.

13 §

Kanteen rajaaminen

Jos kantaja peruuttaa kanteen ryhmän jonkin jäsenen vaatimuksen osalta ennen kuin täsmennetty haastehakemus on toimitettu käräjäoikeuteen, tuomioistuimen on tältä osin jätettävä kanne sillensä.

Jos kantaja sen jälkeen, kun täsmennetty haastehakemus on toimitettu käräjäoikeuteen, rajoittaa kannetta siten, että se ei enää koske jonkin jäsenen vaatimusta, tuomioistuimen on asetettava määräaika, jonka kuluessa ryhmän jäsen voi ilmoittaa tuomioistuimelle haluavansa omassa asiassaan jatkaa oikeudenkäyntiä asianosaisena.

Jos ryhmän jäsen ilmoittaa jatkavansa oikeudenkäyntiä asianosaisena, tuomioistuimen on erotettava hänen vaatimuksensa käsiteltäväksi erikseen omana asianaan ja päätettävä sen jatkokäsittelystä. Tuomioistuin voi ryhmän jäsenen pyynnöstä siirtää erotetun asian toisen toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos tämä on asian käsittelyn kannalta tarkoituksenmukaista. Jos oikeudenkäyntiä ei edellä sanotun

vaatimuksen osalta jatketa, asia on siltä osin jätettävä sillensä.

14 §

Käsittely alaryhmissä

Tuomioistuिन voi määrätä tiettyjä ryhmän jäseniä koskevat vaatimukset tai tietyt kysymykset käsiteltäviksi erikseen alaryhmissä, jos tämä edistää asian tarkoituksenmukaista käsittelyä.

15 §

Ryhmästä irrottautuminen

Ryhmän jäsen voi ennen asian siirtämistä pääkäsittelyyn irrottautua ryhmästä ilmoittamalla siitä kirjallisesti tuomioistuimelle tai sen kansliaan. Kanne jätetään tällöin ryhmästä irrottautuneen osalta sillensä.

Sen jälkeen kun asia on siirretty pääkäsittelyyn, ryhmän jäsen voi vain vastaajan suostumuksella 1 momentissa säädetyllä tavalla irrottautua ryhmästä. Kanne jätetään tällöinkin ryhmästä irrottautuneen osalta sillensä. Kun asia on jätetty päätettäväksi, ryhmästä ei voi enää irrottautua.

16 §

Tuomion oikeusvoimasta

Tuomioistuimen ratkaisu sitoo niitä ryhmän jäseniä, joita tuomioistuिन on ratkaisussaan ilmoittanut sen koskevan.

17 §

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäyntikuluista on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään.

Ryhmän jäsen ei vastaa oikeudenkäyntikuluista. Ryhmän jäsen on kuitenkin velvollinen korvaamaan vastaajalle oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla menettelyllä aiheuttamansa kustannukset.

Jos ryhmän jäsenen vaatimus on erotettu käsiteltäväksi erikseen omana asianaan, hän on asianosaisena vastuussa erottamisen jälkeen syntyneistä oikeudenkäyntikuluista.

18 §

Muutoksenhaku

Asianosaisilla on oikeus hakea valittamalla muutosta ryhmäkanteen johdosta annettuun ratkaisuun siten kuin oikeudenkäymiskaarella säädetään.

Ryhmäkannemenettelyn edellytyksiä koskevan oikeudenkäyntiväitteen johdosta annettuun hylkäävään ratkaisuun saa hakea muutosta erikseen, jollei tuomioistuिन aiheuttoman viivästymisen estämiseksi tai muusta erityisestä syystä määrää, että muutosta haetaan pääasiassa annetun tuomion tai lopullisen päätöksen yhteydessä.

Jos kantaja ei hae muutosta ryhmäkanteen johdosta annettuun ratkaisuun, ryhmän jäsenellä on omassa asiassaan oikeus hakea ratkaisuun muutosta 14 päivän kuluessa valitusajan tai vastaavasti vastavalitusajan päättymisestä. Ryhmän jäsenen ei tarvitse ilmoittaa ratkaisuun tyytymättömyyttä. Muilta osin muutoksenhakuun sovelletaan oikeudenkäymiskaaren säännöksiä.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

Kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kuluttajavirastosta 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (1056/1998) 2 §:n 2 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 9/2007, sekä
lisätään lakiin uusi 9 b § seuraavasti:

2 §

Hallinnollinen asema

— — — — —
 Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske Kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen toimintaa lainvalvontaviranomaisena eikä kuluttaja-asiamiehen toimintaa 9 §:ssä tarkoitetuissa avustasioissa, 9 a §:ssä tarkoitetuissa ryhmävalitusasioissa tai 9 b §:ssä tarkoitetuissa ryhmäkanteasioissa.

9 b §

Ryhmäkante

Kuluttaja-asiamies voi panna vireille ryhmäkanteen siten kuin ryhmäkannelaissa (/) tarkemmin säädetään.

10 §

Muutoksenhaku

Kuluttaja-asiamiehen päätökseen asiassa, joka kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan tai joka koskee 9 §:ssä tarkoitettua kuluttajan avustamista, 9 a §:ssä tarkoitetun ryhmävalituksen tekemistä taikka 9 b §:ssä tarkoitetun ryhmäkanteen nostamista, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) tai muussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2007